

Mutasavvıfların dinsel deneyimleri üzerinde duruldu. Bu konferansın metni, hakemler kurulundan ve editörlerden geçtikten sonra, kısa süre önce Dinsel Deneyim Araştırma Merkezi tarafından kitapçık olarak basıldı. (C. S. Yaran, *Muslim Religious Experiences*, Lampeter: Religious Experience Research Centre, 2004).

-II-

Religion and Culture After Modernity (Modernite Sonrasında Din ve Kültür) (9-10 Haziran 2004, Sinaia, Romanya), Cafer Sadık YARAN.

Washington Katolik Üniversitesi, Felsefe ve Değerler Araştırmaları Konséyi ile Bükreş Roman-Katolik Teoloji Enstitüsünün birlikte düzenledikleri "Modernite Sonrasında Din ve Kültür" konulu uluslar arası sempozyum 9-10 Haziran tarihlerinde Romanya'nın dağ ve tarih turizmi merkezlerinden Sinaia'da yapıldı.

Sempozyumda, Amerika'dan Çin'e, Rusya'dan Lübnan'a uzanan çeşitli ülkelerden katılımcılar, vahiy ve vahiyler, moderniteden sonra din ve kültür, Platon felsefesinde ilâhî ışık kavramı üzerine Augustine ve Descartes, Sekülerizasyon ve Laikliğin kaynağı olarak Skolastik düşünürler arasındaki çatışmalar, geçiş dönemlerinde kültürel değerler, kültür ve hafıza, post-modern insan ve dinsel sembolizm, günümüzde din ve felsefe, küreselleşmenin değişen bağlamında din, moderniteden sonra dinsel çoğulculuk, dinsel çoğulculuk ve çok-kültürlülük, günümüzde Rus Ortodoks kilisesi ve geleceğe katkısı, çağdaş dinsel düşüncede uygulamalı ahlakın meydan okuyuşu, Hıristiyanlar ve Müslümanlar arasında dinler-arâsı diyalogun değişen rolü, ve benzeri konularda bildiriler sundular.

Genel olarak bakıldığında, bildirilerde, dinin sosyal yönü ile de ilgilenilmeli, toplumsal sorumluluklar göz ardı edilmemeli, genç kuşakların kimliğinin nasıl bir değerler sistemi üzerine inşa edileceği tartışılmalı, tarihsel hafızamız düşmanlıktan diyaloga ve dostluğa dönüştürülmeli, modernitenin insan hakları, barış ve adalet gibi değerleri modernite sonrasında da korunmalı, dinlerin Tanrı sevgisi yanında insan

sevgisi ve doğa sevgisi gibi daha geniş kapsamlı değerleri vurgulanmaya devam edilmeli, biraz gelenekçi, biraz modern biraz da post-modern olmak çelişik görülmemeli, rasyonalite ile relativite arasında her iki yaklaşımın olumlu yönlerinden yararlanılabilmeli, objektivite ve subjektivite birlikte değerlendirilebilmeli, aklın ışığı yanında içgörüselleştikten da yararlanılmalı, Amerikanlaşma veya kapitalistleşme anlamındaki küreselleşme ile modernleşme ve insani değerlerin küreselleşmesi birbirine karıştırılmamalı, kültür ve din arasındaki karşılıklı etkileşim ve her ikisinin dinamik yapısı ile dinin uygarlıklar için anahtar rolü unutulmamalı, kürtaj ve ötenazi gibi konularda ilahiyatçılar ile uygulamalı ahlak felsefecileri birlikte fikir üretmeli, dinlerin sadece öte dünyada kurtuluş için değil uyuşturucu kullanımı ve şiddetin yaygınlaşması gibi kültürel yozlaşmalardan kurtuluş için de rol oynayabileceği gözden kaçırılmamalı, dinlerin kutsala ve kişisel gelişime giden farklı ama benzer ahlaki ve manevi işlevlere sahip kurumlar oldukları hatırdan çıkarılmamalı, ve benzeri görüşler öne sürüldü ve uzun uzadıya tartışıldı.

“Modernite Sonrasında Dinsel Çoğulculuk: Radikal Olmayan Biri Versiyona Doğru” başlıklı bildirimizde biz de, modernitenin radikal dışlayıcılığına da postmodernitenin radikal çoğulculuğuna da eleştiriler yönelttikten sonra, radikal, dualist, agnostic, panteist, indirgemeci, totaliteryan, ve dışlayıcı olmayan, daha ölçülü ve daha teistik bir çoğulculuk versiyonunun nasıl olabileceğini ve dünya barışı açısından ne gibi yararlar sağlayabileceğini göstermeye çalıştık. Sunulan bildirimler Washington’daki Felsefe ve Değerler Araştırmaları Konseyi tarafından yakında yayımlanacak.

Doç. Dr. Cafer Sadık YARAN